

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/97/2022
Identifikačné číslo spisu:	8219200498
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8219200498.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1a/ Ing. D. J., narodenej XX. R. XXXX, J.. H. XXXX/XX, P., 1b/ Mgr. J. K., narodenej XX. J. XXXX, Q. XXX/XX, P., 2/ R. V., narodenej XX. E.F. XXXX, Ľ.D. XXX/XX, P., 3/ X. Q., narodenej XX. N. XXXX, J. XXX/X, P., zastúpená na základe splnomocnenia R. V. a 4/ R. Q., narodeným X. Z. XXXX, J. XXX/X, P., zastúpený na základe splnomocnenia R. V., proti žalovanej SPRÁVBYT, s.r.o., Hurbanova 18, Bardejov, IČO: 31 683 061, zastúpená: Advokátska kancelária JAKUBČO, spol. s r.o., Horné záhrady 2, Banská Bystrica, IČO: 50 570 897, o vydanie bezdôvodného obohatenia 7 543,09 eur, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 9C/5/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8Co/43/2020 z 31. januára 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8Co/43/2020 z 31. januára 2022 z r u š u j e a v e c v r a c i a odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 9C/5/2019 z 30. júna 2020 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že: I) žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 1/ (pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky právnej predchodkyni žalobkyní 1a/ a 1b/) sumu 2 718,92 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 718,92 eur od 26. apríla 2019 do zaplatenia; II)) žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 2 841,08 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 841,08 eur od 9. augusta 2018 do zaplatenia; III) žalovaná je povinná žalobcom 3/ a 4/ spoločne a nerozdielne sumu 1 983,09 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 983,09 eur od 9. augusta 2018 do zaplatenia; IV) v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol; V) žalobkyni 1/ (pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky právnej predchodkyni žalobkyní 1a/ a 1b/) priznal voči žalovanej 100 % nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania; VI) žalobkyni 2/ priznal voči žalovanej 100 % nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania; VII) žalobcom 3/ a 4/ spoločne a nerozdielne nepriznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok súd prvej inštancie právne odôvodnil § 290, § 295, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 52 ods. 1 až 4, § 451 ods. 1, § 451 ods. 2, § 107 ods. 1, § 107 ods. 2, § 488, § 489, § 563, § 517 ods. 1, § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 1 nariadenia č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 8 ods. 1, § 8 ods. 3, § 8 ods. 5, § 8a ods. 1, § 10 ods. 1, § 10 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali voči žalovanej, aby im zaplatila sumu 7 543,09 eur, a to titulom vrátenia im platieb, ktoré žalobcovia v rokoch 2011 a 2012 platili ako vlastníci bytov v bytovom dome Q., Ľ. XX, P. (ďalej len „bytový dom Q.“) za služby spojené s užívaním ich bytov do dispozičnej sféry žalovaného, v domnení, že žalovaná je správcou ich bytového domu Q., v čom ich žalovaná aj vedome udržiavala. Obranná argumentácia žalovanej bola založená na dvoch skutočnostiach, a to jednak na tom, že (i) na strane žalovanej nemohlo, podľa jej názoru, dôjsť k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcov, pretože žalobcovia predmetné platby v rokoch 2011 a 2012 platili na účet nie žalovanej, ale na svoj vlastný účet, respektíve na účet vlastníkov bytov v bytovom dome Q., pričom podľa žalovanej z hľadiska predmetu sporu je celkom irelevantnou otázka, ktorý subjekt v rozhodnom období rokov 2011 a 2012 bol správcou bytového domu Q.. Podľa žalovanej nepodstatnou otázkou pre rozhodnutie súdu bola aj otázka, kto mal dispozičné právo k bankovému účtu vlastníkov bytov v bytovom dome Q., na ktorý žalobcovia predmetné platby poukazovali. A ďalšou nosnou skutočnosťou procesnej obrany žalovanej bolo tvrdenie, že (ii) nárok žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia bol premĺčaný. Okresný súd ustálil, že ide o spor spotrebiteľský týkajúci sa primárne okolností správcovstva bytového domu, v ktorom žalobcovia sú v postavení spotrebiteľov a žalovaná ako subjekt v otázke správcovstva bytových domov odborne zdatná má postavenie dodávateľa. K otázke správcovstva bytového domu Q. v rozhodnom období rokov 2011 a 2012 okresný súd uviedol, že táto otázka bola ako otázka predbežná legitímne posúdená súdnymi autoritami a poukázal na medzitýmny rozsudok Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1C/362/2005 z 30. decembra 2009, rozsudok Okresného súdu Bardejov sp. zn. 5C/199/2013 z 19. januára 2018 a rozsudok Okresného súdu Svidník sp. zn. 2C/18/2012 z 26. októbra 2015 a prijal záver, že žalovaná už od 1. januára 2005 a ani v období od 8. júna 2010, a teda ani v období rokov 2011 a 2012 nebola správcou bytového domu Q. a nemala oprávnenie prijímať od jeho vlastníkov, resp. od vlastníkov bytov v tomto bytovom dome, plnenia za služby spojené s ich užívaním. Okresný súd uzavrel, že na strane žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcov, keďže od nich prijala plnenia ako správca ich bytového domu Q., a to bez existencie relevantného právneho dôvodu, ktorý by toto správcovstvo zakladal, resp. legalizoval.

3. Pred okresným súdom neobstála ani obranná argumentácia žalovanej, že sa na úkor žalobcov ako vlastníkov bytov bytového domu Q. nemohla objektívne bezdôvodne obohatiť, pretože žalobcovia svoje platby za služby spojené s užívaním ich bytov platili nie na bankový účet žalovanej, ale na svoj vlastný účet, keďže sa malo jednať o bankový účet vlastníkov bytov bytového domu Q.. Z vykonaného dokazovania, a to konkrétne zo Zmluvy o výkone správy z 15. júna 2010 uzavretej s účinnosťou od 1. januára 2011 medzi žalovanou ako správcou na jednej strane a vlastníkami bytov v bytovom dome Q. na strane druhej z čl. III., bodu 10 mal súd prvej inštancie za preukázané, že vlastníci bytov bytového domu Q. mali povinnosť uhrádzať platby za služby na bankový účet zriadený žalovaným vo L. P., a.s. pod č. XXXXXXXXXXXX/XXXX. Taktiež zo žalobcami predložených zálohových predpisov vystavených žalovanou 24. februára 2011 mali žalobcovia ako vlastníci bytov v bytovom dome Q. platiť rozpočtované zálohové platby nákladov za služby, s účinnosťou od 1. marca 2011 na bankový účet vo L. P., a.s., IBAN: T. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, čo je vlastne účet č. XXXXXXXXXXXX/XXXX, na ktorý žalobcovia tieto platby v rokoch 2011 a 2012 aj skutočne uhrádzali. Zo správy L. P., a.s., ako aj z jej príloh doručených okresnému súdu 8. januára 2020 vyplynulo, že bankový účet IBAN: T. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX bol založený ako účet podnikateľský vo vlastníctve žalovanej a v takomto režime bol bankou spravovaný. S účinnosťou od 4. marca 2011 došlo k zmene jeho účelu na účet pre správcovskú činnosť. Podľa správy od L. P., a.s., k zmene názvu tohto účtu zo „T. T.I.N.“ na „L. P. D. V. E. Č. XXX V. C.. Ľ. Q.“ došlo na žiadosť žalovanej až v roku 2015. Zo zadefinovania účelu označeného bankového účtu, na ktorý žalobcovia činili v rozhodnom

období rokov 2011 a 2012 úhrady za služby je zrejmé, že žalovaná, ktorá pri otvorení tohto účtu vystupovala ako správca bytového domu Q. sa zaviazala, že prostriedky na tomto účte, ktoré síce sú vo vlastníctve vlastníkov bytov Q. bude spravovať, t. j. bude s nimi disponovať (nakladať s nimi) v súlade so zákonom o vlastníctve bytov, t. j. v súlade s vôľou ich vlastníkov. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaná bola výlučne oprávnená disponovať s finančnými prostriedkami na označenom bankovom účte. Pred súdom prvej inštancie neobstála argumentácia žalovanej, že vlastníci bytov majú finančné prostriedky na akomsi inom blokovanom bankovom účte v Y. P. a.s., pretože v zmysle vyššie uvedených listinných dôkazov (Zmluva o výkone správy a zálohové predpisy), žalobcovia mali povinnosť platiť platby za služby výlučne na účet vo L. P., a.s., tak ako to napokon aj činili, a nie na akýsi neznámy účet v Y. P. a.s., ktorého existencia nijako nezbavuje žalovanú jej zodpovednosti za transparentné a účelové nakladanie (disponovanie) s majetkom vlastníkov bytového domu Q.. Okresný súd ustálil záver, že na strane žalovanej došlo na úkor žalobcov k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu, a to z dôvodu, že k jej rukám bolo žalobcami plnené bez právneho titulu zakladajúceho oprávnenie tieto platby prijať a disponovať s nimi, o čom mala žalovaná vedomosť, keďže v rozhodnom období rokov 2011 a 2012 nebola správcou bytového domu Q., ktorému jedinému by svedčalo právo tieto platby prijímať a s nimi nakladať.

4. K otázke premlčania nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia okresný súd uviedol, že v zmysle § 107 ods. 2 OZ môže na vydanie tohto obohatenia oprávnený subjekt domáhať jeho vydania, v objektívnej premlčacej lehote 10 rokov, ktorá plynie odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo, t. j. v danom prípade odo dňa, kedy žalobcovia plnenie za služby spojené s užívaním ich bytov za obdobie rokov 2011 a 2012 zaplatili. Keďže podľa § 10 ods. 6 zákona o vlastníctve bytov sú vlastníci bytov povinní platiť zálohové platby za služby spojené s užívaním ich bytov mesačne vopred, tak úhrada za mesiac 01/2011, ktorá je prvou z radu úhrad, vydania ktorých sa žalobcovia podanou žalobou domáhali (01/2011-12/2012), bola splatnou v 12/2010, takže objektívna 10 ročná premlčacia lehota na jej vydanie by uplynula najneskôr 12/2020, t. j. až po podaní žaloby, ktorá bola v danom prípade žalobcami podaná už 5. marca 2019, t. j. pred uplynutím 10 ročnej objektívnej premlčacej lehoty na vydanie úmyselného bezdôvodného obohatenia. Keďže už pri prvej z radu žalovaných úhrad nedošlo k jej premlčaniu v 10 ročnej objektívnej premlčacej lehote, nemohlo dôjsť ani k premlčaniu ďalších, za touto úhradou nasledujúcich žalovaných, zálohových platieb za roky 2011 a 2012. Premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia sa však posudzuje aj v rámci pohybujúcej sa 2-ročnej subjektívnej premlčacej lehoty, ktorá začína plynúť subjektu oprávnenému na vydanie bezdôvodného obohatenia od okamihu, kedy sa tento oprávnený subjekt (v danom prípade žalobcovia) dozvedel. V danom prípade žalovaná svoju námietku premlčania žalovaného nároku odôvodnila tým, že žalobcovia museli vedieť, že žalovaná nie je správcou bytového domu Q. už od doručenia jej výpovede žalobcov zo Zmluvy o výkone správy 29. júna 2004, respektíve, že o tom museli žalobcovia vedieť najskôr od 29. marca 2010, kedy nadobudol právoplatnosť medzitýmny rozsudok okresného súdu sp. zn. 1C/362/2005 pojednávajúci o otázke správcovstva bytového domu Q., prípadne od 27. apríla 2011, kedy nadobudlo právoplatnosť predbežné opatrenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/30/2011 z 11. apríla 2011, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zdržať sa konania, v ktorom by vystupovala ako správca bytového domu Q.. K plynutiu subjektívnej 2-ročnej premlčacej lehoty súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia sa domáhali vydania bezdôvodného obohatenia až za roky 2011 a 2012, takže v tomto smere je bez právneho významu odvíjať plynutie 2-ročnej subjektívnej premlčacej lehoty od doručenia výpovede žalovanej zo skoršej Zmluvy o výkone správy v roku 2004, či od právoplatnosti medzitýmneho rozsudku okresného súdu (29. marec 2010). Vzhľadom na to, že otázka správcovstva bytového domu Q. v interakcii na novú Zmluvu o výkone správy, ktorú so žalobcami žalovaná uzavrela ešte aj 8. júna 2010 bola definitívne a s končnou platnosťou vyriešená až 26. apríla 2017, kedy v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Svidník sp. zn. 2C/18/2012 z 26. októbra 2015, ktorým bola vyslovená aj neplatnosť uznesenia vlastníkov bytov o schválení uzavretia novej Zmluvy o výkone správy z 8. júna 2010 so žalovanou. Preto podľa okresného súdu je nutné počítať 2-ročnú subjektívnu premlčaciu lehodu, práve od tohto dátumu 26. apríla 2017, pretože až od tohto okamihu mohli byť žalobcovia najskôr v právnej istote, kto je správcou ich bytového domu Q.. Vzhľadom na uvedené okresný súd ustálil, že 2-ročná subjektívna premlčacia lehota žalobcom uplynula najneskôr 26. apríla 2019, pričom však žalobcovia žalobu podali 5. marca 2019, t. j.

pred jej uplynutím, a teda včas, aby nebolo možné nimi žalovaný nárok považovať za premlčaný.

5. Keďže žalobcovia sa podanou žalobou domáhali od žalovanej vydania im platieb za roky 2011 a 2012 titulom bezdôvodného obohatenia v nižších sumách, než aké vyplývali z písomných potvrdení vydaných žalovanou, okresný súd vzhľadom na uvedené písomné potvrdenia vydané žalovanou považoval výšku týchto súm za nespornú, rozhodol o priznaní žalobcom iba nimi žalovaných a čo do výšky nesporných nárokov. Vo zvyšnej časti žalobného nároku okresný súd žalobu žalobcov zamietol.

6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobkyni 1/ (pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky právnej predchodkyni žalobkyň 1a/ a 1b/) a žalobkyni 2/ priznal voči žalovanej 100 % nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania, keďže boli v konaní úspešnými a ich neúspech sa týkal iba nepatrnej časti týkajúcej sa príslušenstva. Žalobcom 3/ a 4/ nárok na náhradu trov konania, napriek ich úspechu nepriznal, pretože v konaní im žiadne trovy nevznikli.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

7. O odvolaní žalovanej rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 8Co/43/2020 z 31. januára 2022 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil s výnimkou výroku I., IV. vo vzťahu k žalobkyni 1/ D. Q. a V. Zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku I. tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyniam 1a/ a 1b/ spoločne a nerozdielne sumu 2 718,92 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 718,92 eur od 26. apríla 2019 do zaplatenia. Zmenil rozsudok vo výroku V. tak, že žalobkyniam 1a/ a 1b/ spoločne a nerozdielne priznáva voči žalovanej 100 % nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Odvolateľka v podanom odvolaní nespochybnila, že plnenia žalobcov boli prijaté na jej účet. Nespochybnila ani záver súdu prvej inštancie, že v rozhodnom období rokov 2011 a 2012 nebola správcom bytového domu Q., ktorému jedinému, t. j. iba správcovi by svedčalo právo tieto platby prijímať a s nimi nakladať. Odvolaním nebola spochybnená ani výška uplatňovaného nároku a čas plnení žalobcov. Podľa odvolacieho súdu námietky žalovanej uvedené v odvolaní neboli spôsobilé spochybniť správnosť záveru súdu prvej inštancie, že k bezdôvodnému obohateniu žalovanej na úkor žalobcov došlo. K záverom súdu prvej inštancie o plynutí objektívnej 10-ročnej premlčacej lehoty a subjektívnej 2-ročnej premlčacej lehoty, odvolací súd uviedol, že tieto považuje za náležité a v celom rozsahu sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie v bodoch 62., 63., 64., 65. a 66. K námietke nepreskúmateľnosti uviedol, že súd prvej inštancie dôsledne postupoval podľa § 220 CSP, dal odpoveď na podstatné argumenty strán, pričom tak učinil v snahe garantovať ich právo na spravodlivý proces. V priebehu odvolacieho konania žalobkyňa 1/ D. Q., rod. X., narodená XX. D. XXXX, naposledy bytom Ť. XXX/XX, P., zomrela X. V. XXXX. Vzhľadom k uvedenej skutočnosti odvolací súd zmenil rozsudok vo výroku I., IV. vo vzťahu k žalobkyni 1/ D. Q. a V. tak, aby bol súladný s uznesením 8Co/43/2020-557 zo dňa 13. decembra 2021. Vo vzťahu k žalobkyni 2/ a žalobcom 3/ a 4/ napadnutý rozsudok v súlade s § 387 CSP ako vecne správny potvrdil. O trovách konania rozhodol v súlade § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 2 CSP tak, že žalobcovia majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

Dovolanie

8. Voči predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolaťka“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP navrhujúc napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že dovolací súd žalobu zamietne alebo napadnuté rozhodnutie zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V súlade s § 420 písm. f/ CSP za porušenie práva na spravodlivý súdny proces považovala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, keďže odvolací súd použil tak stručné a všeobecné argumentačné závery, ktoré nemôžu obstáť. Hoci je rozsudok odvolacieho súdu navonok rozsiahly, má 26 strán, odvolací súd sa

odôvodneniu venuje len na približne jednej strane (počnúc bodom 53 až 63). S poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 736/2015 je dovolateľka názoru, že samotným stotožnením sa s názorom súdu prvej inštancie, bez vlastných úvah, odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Krajský súd sa v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu nevyrovnal ani s jednou pre vec zásadnou právnou otázkou, na ktoré poukazovala žalovaná v odvolaní. Odvolací súd ponechal úplne bez povšimnutia spornú otázku vzniku bezdôvodného obohatenia, sporné uplynutie premlčacej doby, spornú otázku záväznosti odôvodnenia rozsudku v inom konaní ohľadom správcovstva, sporné vlastníctvo bankových účtov, teda všetky sporné otázky, ktorých právne riešenie namietala žalovaná vo svojom odvolaní. Odvolací súd, ak sa aj stotožnil s právnym názorom prvoinštančného súdu, mal v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu uviesť nie len odkaz na právny názor prvoinštančného súdu, ale mal aspoň z časti uviesť svoje úvahy, ktoré ho viedli k záverom uvedeným v rozsudku.

9. K prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP dovolateľka uviedla, že závery súdu prvej inštancie týkajúce sa otázky správcovstva, na ktoré odkazuje odvolací súd, vychádzajú zo záverov rozsudkov iných súdov v iných konaniach. Rozsudok vydaný v sporovom konaní je záväzný len inter partes a výlučne len čo do jeho výroku (§ 228 ods. 1 CSP). Vo vzťahu k otázke správcovstva podstatnej pre túto vec dovolateľka poznamenala, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu z inej právnej veci, nie je pre posudzovaný prípad záväzné. Výbrané časti odôvodnenia rozhodnutia vyššieho súdu môžu nadobudnúť normatívnu záväznosť v spojení s čl. 2 ods. 2 CSP. Záväzným je aj právny názor odvolacieho súdu obsiahnutý v odôvodnení jeho rozhodnutia, avšak záväznosť sa týka len konkrétneho sporu s konkrétnymi stranami a predmetom sporu (kasačná záväznosť rozhodnutia podľa § 391 ods. 2 CSP). Podľa dovolateľky len jednoduchý záver obsiahnutý v odôvodnení iného rozsudku o tom, že žalovaná nie je správcom, nie je možné mechanicky prebrať a aplikovať na tento prípad ako nevyvrátiteľnú domnienku, o ktorej už nie je potrebné vykonať akékoľvek dokazovanie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je právne záväzné, záväzným je len výrok rozhodnutia, a to len medzi stranami sporu. Súdny nemôže závery vyslovené v odôvodnení súdneho rozhodnutia v inom konaní ohľadom najrôznejších prejudiciálnych otázok nekriticky a mechanicky preberať. Dovolaťka mala preto za to, že právna otázka, či „môžu súdy mechanicky a bez vykonania dokazovania prebrať závery vyslovené v odôvodnení súdneho rozhodnutia v inom konaní ohľadom najrôznejších prejudiciálnych otázok, a či zároveň sporné otázky, o ktorých nebolo záväzne rozhodnuté výkonom rozhodnutia majú byť v každom konaní predmetom dokazovania, právneho posúdenia a náležitej argumentácie“ nebola doteraz riešená a zodpovedaná v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu.

10. K otázke bezdôvodného obohatenia dovolateľka uviedla, že odvolací súd túto otázku nijako neriešil, v rozsudku len odkazoval na dôvody uvádzané v rozsudku súdu prvej inštancie, v konaní ide pritom o vec zásadného významu. Právna otázka, „či sa môže na úkor jednotlivých vlastníkov bytov bezdôvodne obohatiť správca bytového domu, u ktorého dodatočne vyjde najavo, že správcom de iure nebol, pričom prijímal na účet spoločenstva vlastníkov bytov peňažné prostriedky, ktoré boli využívané len na účel obstarávania služieb a tovaru pri správe domu“ nebola doteraz riešená a zodpovedaná v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu. Pripísaním finančných prostriedkov na bankový účet, ktorý nepatril žalovanému nedošlo k zväčšeniu majetku správcu, a teda nemohlo dôjsť ani k vzniku bezdôvodného obohatenia. Žalovaný ako správca uhrádzal výdavky spojené s užívaním bytov tretích osôb vrátane výdavkov žalobcov, preto je vylúčené, aby sa na ich úkor obohatil. Podľa dovolateľky súdy oboch inštancií sa úplne vyhli poskytnutiu náležitých argumentov k okolnostiam vzniku údajného bezdôvodnému obohatenia žalovaného. Bezdôvodné obohatenie malo podľa súdov oboch inštancií spočívať len v tom, že platby sa dostali do „dispozičnej sféry žalovaného“.

11. K otázke plynutia premlčacej lehoty dovolateľka poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/238/2017 z 18. októbra 2018, podľa ktorého „Má spotrebiteľ povinnosť dokázať vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania na strane veriteľa? Ak spotrebiteľ neunesie toto dôkazné bremeno, potom sa uplatní len trojročná objektívna premlčacia doba.“ V tomto prípade žalobcovia žiadnym spôsobom nedokázali vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania žalovanej.

Žalobcovia neunesli toto dôkazné bremeno. Súd len iniciatívne skonštatoval, že podľa jeho názoru ide o úmyselné konanie, pretože sa žalovaná nezdržala konania po vydaní predbežného opatrenia - čo žalobcovia ani netvrdili a ani nepreukázali. Rovnako žalobcovia netvrdili a ani nepreukázali, že by malo ísť o ciele a vedomé aktivity žalovanej. Dovolateľka poukázala na to, že pokiaľ odvolací súd aplikoval 10 ročnú objektívnu premlčaciu lehotu, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/238/2017 zo dňa 18. októbra 2018. Dovolateľka z opatrnosti poukázala na to, že ak by dovolací súd nepovažoval uvedený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, považovala za nevyhnuté posúdiť túto otázku aj v nadväznosti na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a teda, že rozsudok Krajského súdu v Prešove ako odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Žalobcovia sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

Posúdenie veci dovolacím súdom

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a tiež dôvodné.

14. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

15. V danom prípade z dovolania žalovanej vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 f/ CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením ich súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

19. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

20. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (viď *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

21. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

22. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

23. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

24. Podľa § 387 ods. 3 CSP odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

25. Podľa § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia §

387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

26. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

27. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Teda, aby využil formu tzv. skráteného odôvodnenia potvrdzujúceho rozhodnutia. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný argument (tvrdenie) je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade preukázania, môže priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre odvolateľa. Podobne judikatúra ESLP, ktorá síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

28. Ťažisková argumentácia žalovanej, o ktorú oprela svoje odvolanie spočívala v nedostatočne odôvodnenom rozsudku súdu prvej inštancie v otázke neoprávneného majetkového prospechu, v nesprávnom postupe prvostupňového súdu spočívajúcom v nezákonnej aktivite sudcu, ktorý nahrádzal zákonnú povinnosť tvrdenia žalobcov, v nesprávnom posúdení sporu ako sporu spotrebiteľského, v nesúladnosti právnych záverov súdu prvej inštancie s judikatúrou súdov, v nesprávnom procesnom postupe súdu prvej inštancie pri vykonaní dôkazu listinou.

29. Odvolací súd v napadnutom odvolacom rozsudku na uvedené odvolacie dôvody nereagoval, prípadne len stručne reagoval. Dovolací súd preto po preskúmaní obsahu spisu musí konštatovať, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia obmedzil iba na stručné stotožnenie sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie (body 56 až 63) bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom zaoberal s konkrétnymi a jednoznačnými námietkami žalovanej uvedenými v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, pričom išlo o skutkové tvrdenia a právne argumenty, ktoré boli pre rozhodnutie o odvolaní podstatné a právne významné. Odvolací súd nedal špecifickú odpoveď a jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom sa nevyrovnal s najzávažnejšími skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre vec podstatné a právne významné. V podstate sa (iba) v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu a odkázal na jednotlivé body rozsudku súdu prvej inštancie bez vyjadrenia vlastnej právnej úvahy. Pokiaľ potom žalovaná v podanom dovolaní namietala skutočnosť, že sa odvolací súd nevysporiadal s jej odvolacou argumentáciou bolo nevyhnutné zo strany dovolacieho súdu dať jej za pravdu.

30. Naviac dovolací súd nenachádza ani dostatočnú odpoveď pri otázke aktívnej legítimácie žalobkyne 1a/ v tejto veci a to práve s poukazom na uznesenie Okresného súdu v Bardejove sp. zn. 9D/140/2020 z 3. februára 2021 týkajúce sa dedičskej veci po poručiťelke D. Q. (č. l. 554-555 súdneho spisu). Z uvedeného uznesenia totiž vyplýva, že predmetný byt zdedila žalobkyňa 1b/ Mgr. J. K. rod. Q., teda pravdepodobne vstúpila i do vzťahu so správcom bytového domu. Samotná (predmetná) pohľadávka poručiťelky totiž pravdepodobne nebola predmetom dedičského konania.

31. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že na strane dovolateľky došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 a), b) CSP

32. Nad rámec uvedeného záveru sa najvyšší súd vyjadruje i k dovolaniu podanému podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP.

33. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

34. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

35. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

36. Z dovolania je zrejmé, že žalovaný poukazuje najprv na odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/238/2017 z 18. októbra 2018) a len pre prípad, že by uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu senát nepovažoval za ustálenú judikatúru odvolacieho súdu, tak požaduje odpovedať na neriešenú otázku (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP): „Má spotrebiteľ povinnosť dokázať vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania na strane veriteľa. Ak spotrebiteľ neunesie toto dôkazné bremeno, potom sa uplatní trojročná objektívna premlčacia doba.“ Uvedenú otázku považuje za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú aj právnu otázku týkajúcu sa aplikácie 10-ročnej premlčacej lehoty v dôsledku úmyselného bezdôvodného obohatenia správcu bytového domu.

37. Dovolací súd konštatuje, že nastolená právna otázka, ktorú žalovaný dostatočne konkretizoval v dovolaní, bola dovolacím súdom už vyriešená v dovolateľom vymedzenom zmysle a rozsahu v konaní na dovolacom súde sp. zn. 1Cdo/238/2017 z 18. októbra 2018. Uvedené zároveň znamená, že dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je prípustné.

38. Ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) ustanovuje kombinované premlčanie doby, a to subjektívnu, ktorá je dvojročná a objektívnu, ktorú nemožno prekročiť, hoci by ešte boli podmienky pre uplynutie subjektívnej premlčacej doby, a ktorej dĺžka je určená rozdielne podľa charakteru získania bezdôvodného obohatenia. V prípade, že bolo bezdôvodné obohatenie získané bez

úmyselného konania, jej dĺžka je tri roky a ak bol taký prospech získaný úmyselne, určil Občiansky zákonník jej dĺžku v rozsahu desať rokov. Aj plynutie týchto lehôt je stanovené odlišne a aj ich plynutie a skončenie nie sú na sebe závislé. Osobitne je upravený aj začiatok plynutia týchto premlčacích dôb. Pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Pritom nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor; v zmysle ustanovenia § 107 ods. 2 OZ plynie odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu (R 25/1986).

39. Občianske právo nedefinuje pojem zavinenia a pri skúmaní tejto otázky vychádza tradične z trestného práva hmotného. Zavinenie je založené na dvoch zložkách, a to vedomostnej a vôľovej zložke. Pri úmyselnom zavinení je zastúpená tak vedomostná, ako aj vôľová zložka. Pri nedbanlivosti je daná len vedomostná zložka. Definícia úmyselného zavinenia je obsiahnutá v ustanovení § 15 Trestného zákona.

40. Podľa § 15 Trestného zákona, trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchateľ a/ chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom alebo b/ vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený. Preto v prípade skúmania úmyslu páchateľa je potrebné vždy skúmať vedomostnú zložku (či páchateľ vedel, že koná protizákonne) a vôľovú zložku (či chcel konať protizákonne). Právna teória trestného práva rozoznáva dve formy úmyselného zavinenia, a to úmysel priamy a úmysel nepriamy.

41. Priamym úmyslom (dolus directus) sa v zmysle § 15 písmeno a/ Trestného zákona rozumie to, keď páchateľ chcel spôsobom uvedeným v (trestnom) zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený trestným zákonom. Vedomostná zložka však nie je v tomto ustanovení riešená výslovne (ako pri nepriamom úmysle). Uvedené ustanovenie ale predpokladá, že ak chcel páchateľ porušiť alebo ohroziť chránený záujem, musel vedieť aj o tom, že bude konať protiprávne. Iná situácia však nastáva pri nepriamom úmysle (dolus indirectus). V tomto prípade páchateľ vie (vedomostná zložka), že svojím konaním ohrozí záujem chránený trestným zákonom avšak pre prípad, že sa tak stane, je s tým uzrozumený (vôľová zložka). Z toho vyplýva, že páchateľ priamo nechce záujem ohroziť alebo porušiť, ale je uzrozumený s tým, že sa tak môže stať.

42. Z civilnoprávneho hľadiska pri bezdôvodnom obohatení nie je možné pri zavinení hovoriť o páchateľovi a o porušení alebo ohrození záujmov chránených Trestným zákonom. Analogicky sa tu však jedná o úmyselné získanie neoprávneného majetkového prospechu, ktorý v tomto prípade predstavuje úmyselné bezdôvodné obohatenie jedného subjektu na úkor druhého subjektu.

43. V prejednávanej veci sa odvolací súd k tejto otázke nevyjadril, prevzal len závery súdu prvej inštancie ako uviedol v plnom rozsahu sa s nimi stotožnil (body 64 a nasl. rozsudku súdu prvej inštancie a bod 61. odôvodnenia rozsudku krajského súdu). Avšak bude potrebné, aby v ďalšom konaní odvolací súd podrobnejšie vysvetlil či je/bolo bezdôvodné obohatenie žalovaného úmyselné a či možno vyvodiť, že uvedené konanie žalovaného, charakterizované určitými faktormi a okolnosťami, ako je profesionalita a odbornosť služieb poskytovaných žalovaným v oblasti správy bytových domov na strane jednej, a na druhej strane okolnosti, za ktorých prišlo k ukončeniu zmluvného vzťahu medzi účastníkmi sporu, naplnili zákonné podmienky úmyselného konania. Tu dovolací súd zároveň konštatuje, že samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o (ne)/profesionálnom podnikateľskom postavení žalovaného a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, samé o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy (ale i priamy) úmysel správcu bytového domu (veriteľa).

44. Ako už bolo vyššie uvedené, v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z

objektívneho hľadiska a preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať objektívnu 3-ročnú alebo 10-ročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Iná situácia nastáva, napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcov. Žalobca musí preukázať, že v čase kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

45. Dovolací súd konštatuje, že podľa doterajšej judikatúry dovolacieho súdu, samotný fakt, že žalovaný je v postavení profesionálneho podnikateľa vo všeobecnosti a bez ďalšieho, nemôže zakladať automaticky úmysel subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa.

46. Z uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva záver, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je prípustné a vzhľadom na stručné závery odvolacieho súdu nateraz i dôvodné.

47. Pokiaľ sa týka ďalšej dovolacej otázky dovolateľa: „Či sa môže na úkor jednotlivých vlastníkov bytov bezdôvodne obohatiť správca bytového domu, u ktorého dodatočne vyjde najavo, že správcou de iure nebol...“ je dovolací súd názoru, že ide nateraz o otázku skutkovú, a nie o právnu otázku, ktorá je rozhodujúca pri posúdení tohto sporu. V tejto súvislosti dovolací súd odkazuje na povinnosť správcu bytového domu podľa § 8 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, viesť samostatné analytické účty v banke osobitne za každý bytový dom, ktorý spravuje. Majiteľmi takéhoto účtu sú síce vlastníci bytov, ale správca je príslušný disponovať s takýmito finančnými prostriedkami na účte bytového domu.

48. S poukazom na už vyššie uvedený záver, že dovolanie bolo čiastočne nielen prípustné, ale i dôvodné, dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 420 f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 449 ods.1 CSP.

49. Súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455CSP).

50. O trovách dovolacieho konania bude rozhodnuté postupom podľa § 453 ods. 1 a 3 CSP.

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.